

Suomen tuomariliitto

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Asia: Lausunto arviomuistiosta tuomioistuinten hallintohenkilöstön toimenkuvien kehittämistarpeista

Viite: oikeusministeriön lausuntopyyntö 9.2.2017

Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry (jäljempänä Tuomariliitto) esittää lausuntonaan asiakohdassa mainitun arviomuistion johdosta seuraavaa:

Yleistä

Lausuttavana olevassa arviomuistiossa, joka on laadittu oikeusministeriön 3.3.2016 asettamassa työryhmässä, on hyvin kiteytetty tuomioistuinten hallinnon tehtävät. Tärkein tehtävä on mahdollistaa sujuva substanssiasioden eli lainkäytön hoitaminen. Erityisesti hallinnon perustehtävien tulee hoitua sujuvasti ilman, että niillä rasitetaan lainkäyttöä. Mitä ammattitaitoisemmin tuomioistuimen hallintoa hoidetaan, sitä enemmän päällikkötuomarille jää aikaa strategiseen johtamiseen, kehittämiseen ja suunnitteluun sekä lainkäyttötyöhön.

Virat, virkanimikkeet, kelpoisuusvaatimukset ja nimittämismenettely

Tuomariliitolla ei ole huomauttamista arviomuistiossa ehdotettuihin virkanimikkeisiin nähden. Nimikkeet ovat jo tällä hetkellä käytössä ja ne kuvaavat asianomaisten virkamiesten keskeisiä työtehtäviä. Virkanimikkeiden yhtenäistäminen ehdotetulla tavalla on Tuomariliiton näkemyksen mukaan perusteltua.

Tuomariliitto yhtyy siihen arviomuistiossa esitettyyn kantaan (s. 25 – 26), että hallintojohtajan ja -päällikön sekä hallintosihteerin tehtäviä hoitavien henkilöiden tulee olla virkasuhteisia. Samoin Tuomariliitto katsoo työryhmän arviomuistiossa esittämin tavoin (s. 29), että edellä mainittujen virkojen tulisi olla vakinaisia. Edellä mainittuun arviomuistiossa esitettyyn kantaan nähden Tuomariliitto pitää ristiriitaisena, että samassa yhteydessä työryhmä on lausunut, että hallintojohtajan tai -päällikön virka olisi mahdollista täyttää myös määräajaksi. Tuomariliitto katsoo, että näin tulisi menetellä korkeintaan poikkeuksellisesti ja vain perustelluista syistä. Muussa tapauksessa viran vakinaisuus menettäisi merkityksensä.

Kelpoisuusvaatimusten osalta Tuomariliitto katsoo arviomuistiossa esitetystä kannasta poiketen, että hallintojohtajan ja -päällikön kelpoisuusvaatimukseksi tulisi säätää ylempi oikeustieteellinen korkeakoulututkinto. Arviomuistiossa on aivan oikein todettu (s. 9), että johdon tuen tehtäviä hoitavilla henkilöillä pitäisi olla kyky ymmärtää tuomioistuinmaailmaa ja siellä esiin tulevia tilanteita myös lainkäytön näkökulmasta. Nimenomaan tämän vuoksi olisi Tuomariliiton käsityksen mukaan tärkeää, että tuomioistuinten hallintojohtajilla ja -päälliköillä olisi lakimieskoulutus. Lisäksi heidän tulisi mielellään olla myös konkreettisesti

perehtyneitä tuomioistuinyöskentelyyn. Käytännössä puheena olevissa tehtävissä on ollut ja on tälläkin hetkellä myös henkilöitä, joilla ei ole lakimieskoulutusta. Tästä on aiheutunut erinäisiä ongelmia, kun asianomaiset henkilöt eivät ole ymmärtäneet lainkäyttötyössä syntyviä erityistilanteita. Tätä vaaraa vähentäisi olennaisesti se, että kelpoisuusvaatimukseksi säädettäisiin ylempi oikeustieteellinen korkeakoulututkinto.

Hallintosihteerin kelpoisuusvaatimusten ja niiden asettamisen osalta Tuomariliitto yhtyy arviomuistiossa esitettyyn kantaan (s. 28), että koulutusvaatimuksesta ei ole tarpeellista säätää laissa, vaan asia voidaan jättää tuomioistuimen omaan harkintaan.

Tuomariliitto yhtyy arviomuistiossa esitettyihin näkemyksiin (s. 28) siitä, että johdon tukeen kuuluvien henkilöiden rekrytoinnin tulisi perustua avoimeen hakuun sekä että näiden nimitämistä olisi hyvä käsitellä tuomioistuimen johtoryhmässä ja siitä olisi hyvä kuulla muuta hallintohenkilökuntaa ennen nimittämispäätöksen tekemistä.

Kysymys hallintojohtajan ja -päällikön asemasta työnantajavirkamiehenä

Tuomariliitto hyväksyy arviomuistiossa esitetyn näkemyksen (s. 29) siitä, että hallintojohtajien ja -päälliköiden tulisi olla työnantajavirkamiehiä.

Suhde päällikkötuomariin ja päätösvaltaan

Tuomariliitto yhtyy arviomuistiossa esitettyyn näkemykseen (s. 29) siitä, että päällikkötuomarin lain sallimissa rajoissa hallintohenkilökunnalle delegoimista tehtävistä olisi hyvä mainita tuomioistuimen työjärjestyksessä.

Kysymys hallinnollisten tehtävien keskittämisestä

Kysymys hallinnollisten tehtävien keskittämisestä liittyy erityisesti kysymykseen toimikuntavalmistelussa olevan tuomioistuinviraston perustamisesta ja tuolle virastolle annettavista tehtävistä. Tuomariliitto pitää perusteltuna sitä, että tuomioistuinvirastoon keskitettäisiin sellaiset yleiset hallinnolliset tehtävät, joita ei tuomioistuimen johtamisen kannalta ole välttämätöntä hoitaa tuomioistuinten itsensä toimesta. Tällaisia keskitettäviä tehtäviä voisivat olla esimerkiksi erilaisten tuomioistuinten määräajoin tehtävien suunnitelmien laatiminen sekä työterveyshuollon ja työturvallisuuden yleislinjauksia koskevat asiat sekä kaikki muutkin sellaiset hallinnolliset tehtävät, joiden hoitaminen koordinoitusti keventäisi tuomioistuinten hallintoa sekä edistäisi näin tuomioistuinten keskittymistä ydintehtäväänsä eli lainkäyttöön.

Kysymystä siitä, mitä hallintotehtäviä konkreettisesti tulee siirrettäväksi tuomioistuimilta tuomioistuinvirastolle, on tarpeen tarkastella yksityiskohtaisesti viimeistään siinä vaiheessa, kun päätös tuomioistuinviraston perustamisesta on tehty.

Hallintovirkarakenne ja hallintohenkilöstön tarve

Kysymykset hallintohenkilöstön virkarakenteesta ja hallintohenkilöstön määrällisestä tarpeesta on ratkaistava yksikkökohtaisten tarpeiden pohjalta. Tuomariliitolla ei ole ainakaan tässä vaiheessa näiden kysymysten osalta muuta lausuttavaa kuin se, että johdon tuen tehtäviä hoitavien henkilöiden määrän tulee olla riittävä tuomioistuimen kokoon nähden.

Palkkauskysymykset

Tuomariliitto yhtyy arviomuistiossa esitettyyn näkemykseen (s. 32) siitä, että johdon tuen tehtäviä hoitavien henkilöiden palkkaukseen tulisi luoda yhtenäiset periaatteet. Tuomariliitto katsoo, että hallintojohtajan ja -päällikön palkkauksen määräytyminen tuomareiden ja esittelijöiden palkkausta varten määritetyn T-palkkataulukon puitteissa on jo nyt ongelmallista ottaen huomioon tehtävien erilaisuus lainkäyttötyöhön verrattuna ja se, että edellä mainitut

hallintovirat ovat tälläkin hetkellä osin jääneet sivuun tuomarin urapolulta. Viimeksi mainittu näkökohta luonnollisesti korostuu, jos hallintojohtajan ja -päällikön kelpoisuusvaatimukseksi säädetään arviomuistiossa esitetyllä tavalla soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja virkoihin aletaan nimittää tähänastista käytäntöä useammin muita kuin lakimiestutkinnon suorittaneita henkilöitä. Mikäli hallintojohtajista ja -päälliköistä tulee työnantajavirkamiehiä, heidän palkkansa ei luonnollisesti edes voisi määräytyä T-palkkataulukon mukaisesti.

Tuomariliitto kiinnittää tässä yhteydessä huomiota myös siihen, että myös tuomareiden palkkauksen määrittäminen on tuomioistuinten riippumattomuuden turvaamiseksi perusteltua erottaa virkaehtosopimusjärjestelmästä ja korkeimpien oikeuksien tuomareiden palkkauksen tavoin järjestää lakisääteisesti. Tuomariliiton näkemyksen mukaan ne perusteet, joiden nojalla korkeimpien oikeuksien tuomarit aikanaan siirrettiin lakipalkkajärjestelmään, koskevat kaikkien muidenkin tuomioistuinten tuomareita.

Lausunnon valmistelu

Lausunnon valmistelusta ovat vastanneet laamanni Riku Jaakkola, kärjätuomari, osaston johtaja Paula Virrankoski ja hovioikeudenneuvos Kimmo Vanne. Lausuntoasiaa on käsitelty Tuomariliiton hallituksessa 13.3.2017.

Turussa 30.3.2017

Tuomariliiton puheenjohtaja,
hovioikeudenneuvos

Kimmo Vanne